

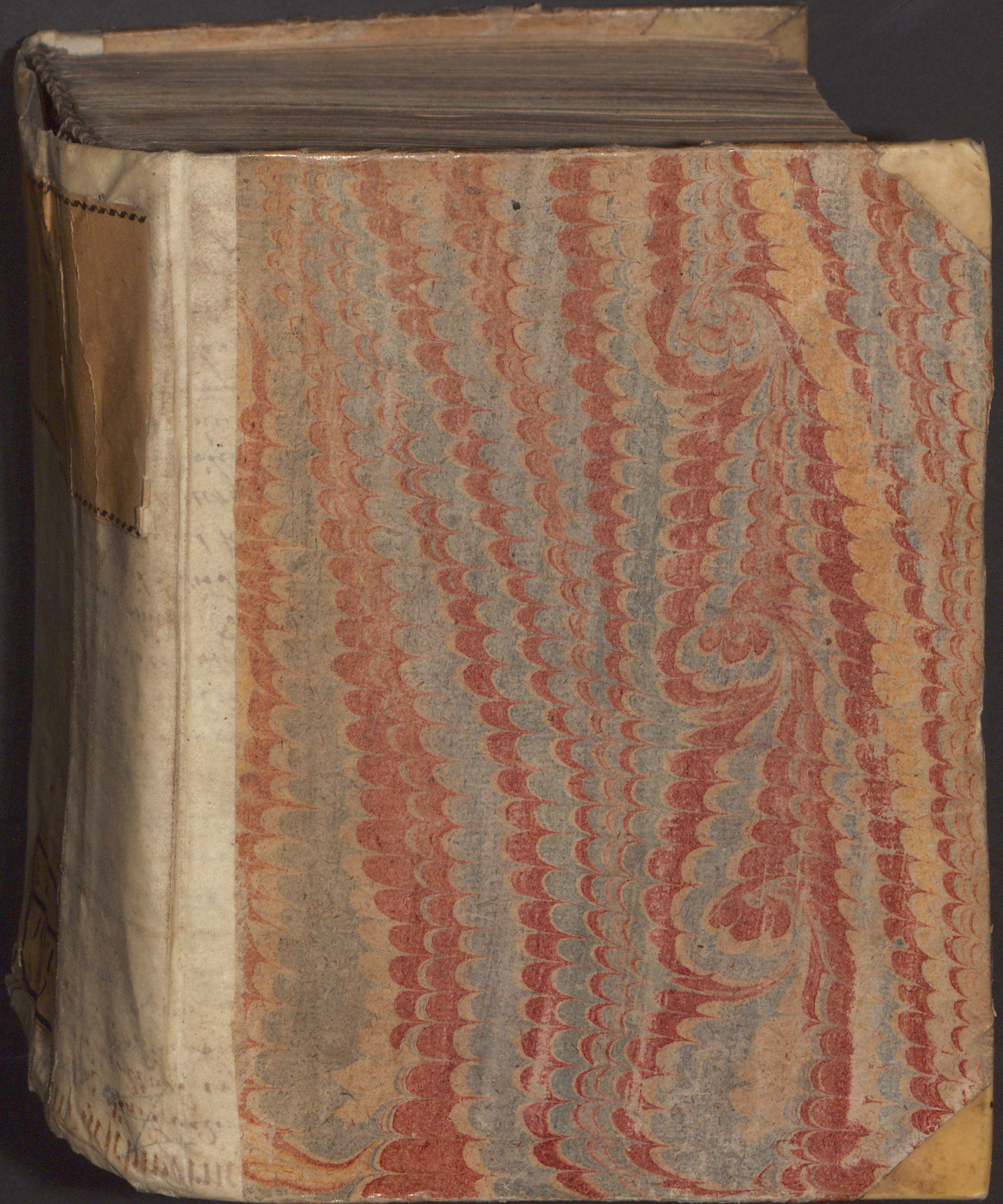
Dissertatio Ex Historia Patriæ, De Monte Brunconis, Vulgo Brunckeberg, Altera, Qvam Annuente Divino Numine ...

Rostochii: Typis Joh. Jacobi Adleri, 1734

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1860487203>

Druck Freier Zugang

65. a. 3.

Leinin Wölff Tafel

~~Pr 4481 (5.)~~

Pr. 1627(4)

~~Pr - 1518^{8.} 1-23.~~

Contenta :

1. Kil. Stobæus, de monumentis lapidariis Suecia
2. N. Stobæi Observationes circa hodiernam linguam Suecicam
3. A. Grönwall, de Plantatione ecclesie Suecicae in America
4. E. Alstrin, de monasterio Sko, in Uplandia
5. A. Grönwall, de Ostro-Botnia, c. fig.
6. Fab. Törner, de Westro-Botnia, c. fig.
7. E. Frondin, de Ydria, Oster-Gothica territorio
8. M. Asp, de Wickia Ostro-Gothica
9. Joh. Hermanson, de urbe Lulea
10. Fab. Törner, de urbe Pitovia
11. Ejusd. de urbe Ulma
12. E. Alstrin, de urbe Torna
13. E. Frondin, de Helsingia, c. fig.
14. M. Asp, de monte Brunconis
15. J. Bång, de ead. materia
16. A. Grönwall, de Lacu Siljan
17. Ejusd. Argentifodina, ut et urbis Calana delineatio, c. fig.

18. P. Elvius, delineatio magna fodinae
cupromontanae, c. fig.
19. A. Grönvall, de Ferro & vacatio Of-
mund, c. fig.
20. M. Rydelius, de Festo Julii,
21. Jo. Ihre, de Tonitru factitio Vibur-
gensi,
22. A. A. Scarin, de S. Henrico, Fenno-
rum apostolo,
23. H. Hasfel, de Borea - Fennia,

15
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.

D, D.
DISSERTATIO EX HISTORIA PATRIÆ,
DE
MONTE
BRUNCONIS,

VULGO
BRUNNENBERG,
ALTERA,

QVAM
ANNUENTE DIVINO NUMINE
&

Consentiente Amplissimo Philosophorum Ordine,
PRÆSES

MAG. JONAS BÅNG,
Stockholmiensis,

In Academia Varniaca

ejusque Auditorio Maximo

A. MDCCXXXIV. d. 12. Maji Horis consuetis
ad publicum examen defert

RESPONDENTE

ELIA MASCOVIO,

Philos. & LL. Cultore.

R O S T O C H I I,

Typis JOH. JACOBI ADLERI, SER, PRINC. & ACAD. Typogr.

D. D.
DISSERTATIO EX HISTORIA PATRIAE

MONTE
BRUNCONIS

BRUNCONIS

ANNUENTE DIVINO NUMINE

Mag. JONAS BÄNG

Mag. JONAS BÄNG

ELIA MASCOVIO

ELIA MASCOVIO

17.

18.

19.

20.

21.

23.

PROOEMIUM.

Uo ferme præterlapsi sunt anni, cum in Academia Regia Upsalensi, Præsidi Excell. Mag. MATTH. ASP Eloq. Prof. Reg. & Ord. Gravissimo, Dissertationem Academicam de *Monte Brunconis*, vulgo *Bruncke-Berg*, ad publicum Examen, ipse auctor, deferrem. Nondum autem penitus omnia tum ab-

solvi, quæ de argumento hoc differenda erant. Quapropter omnem industriam postea adhibui, ut necessaria documenta colligerem & pervestigarem, ea quæ defunt adhuc, quantum fieri potest, suppleturus. Delatus igitur ad Inclytam Academiam Rostochiensem, de occasione publicæ luci eadem exponendi impense mihi gratulor. Postquam enim *Amplissima Facultas Philosophica* interprete *Decano Spectabilissimo*, DNO. JO. CHRISTIANO BURGMANNO, S. S. THEOLOG. DOCTORE EXELLENTISSIMO, P. S. O. S. ad *Ædem Spiritus S. PASTORE CELEBERRIMO*, summis in Philosophia honoribus me exornavit, quod gratus agnosco & nunquam non agnoscam, potestatem mihi quoque dedit in cathedram prædeundi, & Præsidis officio defungendi. Id autem frustra mihi collatum non esse beneficium, ut demonstrarem, *Dissert.* publica quæ de *Monte Brunconis* adhuc comperta habeo, ventilare, & cum in §. XV. substitierim, pauca reliqua subicere in animum induxi.

H

D. D.

D. D.

§. XVI.

Hospitale ac Capellum Sr. GEORGII describit.

Veniunt abeuntque lubrica hæcce sublunaria,
 vertuntur ac destruuntur rerum humanarum vices. O fortis humanæ ludibrium!
 O fluxam splendidamque mundi miseriam!
 Pectora magnis cogitationibus implemus, & opes nostras per longos annos, disponimus. Sed viam invenit adversa fortuna, quæ ea in mente nostra dura, ac in longum projecta, spes eludat, ostendatque nihil sub cœlis æternum permanere. Illa violentæ manus diripiunt, hæc fures despoliant, alia incendia ipso solo æquant, plura tempestas ac invidiæ plæna ætas ad miseriam redigunt. Certissimum hujus mali documentum est Hospitale ac Templum illud splendidum (a) St. GEORGII, *Oerjans*, *Yrjans*, *Orjens* ac *Förans* nuncupatum: Quod villam St. JOHANNIS, sive GEORGII ac BRUNCONIS (b) olim

(a) Confer Diplom. Reg. In hac §. Diff. X. VI.

(b) Conf. MAGN. PONTINI, Utferlige Berættelse om St. JOHANNIS Capell, Kyrkiogård och närboende Försambl. sammanfkrif ven Åhr. 1676. Siff. uti Januarii månad. Detta Træ-Capell blef då Kallad Nyakyrkan, ok Kyrkiogården i stället för Brunkebærge ok St. Jærens, Kallad Nyakyrkiogården, tilldes Rådmanen JOHAN Erikson som med all Flit dref på des bygning, fkiämtevis Kallade Henne St. Jøhannis Kyrekia Hvarigenom hon nu öfver alt suendan ær blef Kallad St. Jøhannis Kyrkia, ok Kyrkiogård, då hon efter MESSENI berættelse och urminnes Titul hade kunnat behålla namnet af St. Jærens

olim dictam ab anno p. C. n. 1288. (c) ad annum 1671. egregie ornavit. Munificentia Regis Gloriosiss. Memor. MAGNI LADULÂS exstructum, ac partim procul dubio illius, partim etiam aliorum sumptibus munitum (d) ut ex variis diplomatibus membrana-

H 2

Jærens Capell. & post pauc. På then samme sidan at malmen nembl. der *St. Jacobs* Kyrckia nu står, war uti degambblas minne *St. Jærens* Capell, wid hwilket de Spetelskes Siðkstuga låg. Nu år allom witterligt att uid Bruncke-Bergs Kyrkiogård, hafver af ålder warit fattig stufvan, dit Spitelske ok med annan obotelig siukdomb behæf-rada fatiga, gienom *Magistratens* tillhielp ok Anstalt søerdes.

(c) Conf. Litt. Gener. BROMELII §. Diff. XVII.

(d) Aflats-Bref, til Ridder sanct *Jærens* Hospitals (som wid *Stockholm* belæget er) Tidt och ofta besøkande, wyrdande, och jempt och samt hielpande, och understøediande. Gifwit i *Stockholm* af *Wiborgiske* Biskopen *Thorlaf*, den 20. September, Anno 1441.

Universis Christi fidelibus, ad quos præsentis literæ pervenerint, *Thorlavus*, DEI gratia Episcopus *Wiborgensis*, salutem in Domino, & Gloriam consequi sempiternam. Pium & gratum obsequium DEO impendere credimus, quoties ejus fideles ad pietatis opera excitamus. Volentes igitur, ut hospitale sancti *Georgii* prope *Stockholm* situm, congruis honoribus frequentetur, & a cunctis Christi fidelibus jugiter veneretur, & juvetur. Omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam dicti hospitalis causâ devotionis, orationis, vel peregrinationis visitaverint, missas aut alia divina officia ibidem audierint, sepulturis mortuorum interfuerint cimiterium ejus, pro Defunctis exorando circumierint, corpus Dominicum, & oleum sacrum, dum infirmis portantur, & ad Ecclesiam reportantur, sequuti fuerint: seu pauperibus & infirmis ibidem existentibus, quicquam ob amorem omnipotentis DEI ad eorum sustentationem, & relevamen devoto intentu donaverint. Vel qui ad fabricam dictæ Ecclesiæ, aut ad alia ejus ornamenta melioranda manus porrexerint vel porrigi procuraverint, quomodo libet adjunctices; Vel qui pro nostro totiusque Christianitatis statu felici & tranquilla pace ibidem DEum pie exoraverint: aut qui in scrotina pulsatione campanæ more Romanæ Ecclesiæ tertia vice Angelicam salutationem, videlicet, Ave Maria, Devote

branacëis evidenter stabilire lubet. **Animus nunc
esset, in progressu hujus Dissertationis, veterem
quoque**

vote dixerint. Quotiens præmissa, vel aliquod præmissorum, sincero affectu fuerint, totiens eis de omnipotenti DEI misericordia, sanctorum Apostolorum ejus Petri & Pauli auctoritate confisi, XL. dies indulgentiarum, de injunctis ejus pœnitentiis, quantum dum DEO & de jure possumus, in Domino misericorditer relaxamus, dummodo loci diocesani ad id voluntas accesserit & consensus. Datum Stockholm. Anno Domini MC D XL. primo, vigilia beati Matthæi Apostoli & Evangelistæ, nostro sub sigillo præsentibus appenso.

(L. S.)

Indulgentier eller Afslatz-Bref. gifwit af Erchiebifkop Johan, i Riga, for dem som med tilbørlig Devotion, Emor S. Georgs Hospital (utan för Stockholm belägit) igenom Testamenten og gåfvor ware sig i læst eller Fast, anten til des bygnad, De siukas underhælle, och wedergwech ande, eller til Gudztientens der sammaltades, desto mera befordran, och Bibehåll, på hvad sätt, och i hvad mål det hælst sfer, någor barmhertighets och karleks wærk sferceswa och bewisa! Dat. Stockholm den 13. Julii, Ao. 1421.

Johannes miseratione Divina, Archiepiscopus Rigenfis, universis & singulis Christi fidelibus, præsentis Literas visuris & audituris, salutem in Domino sempiternam. Splendor paternæ gloriæ, qui sua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementia ipsius majestatis sperantium tunc benigno prosequitur favore, cum devota ipsorum humilitas sanctorum adjuvatur precibus. Cupientes igitur, ut Domus hospitalis sancti Georgii martiris extra muros Stockholm. Upsalensis Dyocesis sita, aliquibus spiritualibus donis decoratur, & indulgentiis in perpetuum, illuminatur: Quodque dicta hospitalis domus congruis honoribus frequentetur, & a Christi fidelibus jugiter veneretur: ac ut fidelis eo libentius devotionis ac peregrinationis causa confluant ad eandem, & ad ipsius inesse conservationem manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos. Omnibus vere pœnitentibus, confessis & contritis, qui in eorum Testamentis, vel etiam extra, ad præfati Domus hospitalis fabricam, & infirmorum ibidem

quoque formam in scenam proferre: Sed hac de
re nihil admodum in annalibus patriæ reperire li-
cuit,

H 3

dem in lectulis juvenum sustentationem ac recreationem eorundem,
Divinique in ipsa cultus augmentum & continuationem, aurum, ar-
gentum, census, redditus, campos, prata, domus, ligna, lapides, labo-
res, aut quodcumque aliud caritativum subsidium donaverint, lega-
verint, vel procuraverint, seu alias manus quomodo libet porrexe-
rint, Vel à quopiam porrigi fecerint adjutrices. Quotiescumque
premissorum aliquod devote egerint, de omnipotentis Dei misericor-
dia, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus meritis & interces-
sionibus confisi, Quadraginta Dies indulgentiarum de injunctis eis pœ-
nitentiis, misericorditer in Domino relaxamus. In quorum omni-
um & singulorum fidem & Testimonium premissorum, præsentis lit-
terarum jussibus nostri appensione communiri. Datum Stockholm,
Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo vicesimo primo, die vero
terci decimo mensis Julii, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris,
ac Domini nostri, Domini Martini, divina providentia Papæ quintus
Anno ejus Quarto.

(L. S.)

Indulgentier for S. Georgii Hus eller hospital, wid Sancti Jaco-
bi Kyrckja, utom Stockholms mur belægit. Gifvit af Linköpings Bi-
scopen Kanuto, Stockholm, den 17. Maji Ao. 1431.

Universis Christi fidelibus, præsentis literas visuris seu auditu-
ris, Kanutus, Dei gratia Episcopus Lincopensis, salutem & continuum
gratiarum celestium incrementum. Quia DEUS misericors in ele-
mynarum largicione constituit remedium peccatorum; ideo earum di-
spensacio præcipuè illis personis adjicienda est, quæ occulto Dei judi-
cio, morbo lepæ flagellantur. Inter quas personas, non est parvi me-
riti, personas seu homines in domo sancti Georgii prope Ecclesiam
sancti Jacobi, opidi Stockholmensis, Upsalensis dyocesis, degentes, pi-
is elemosynis adjuvare. Nos ad hoc opus pietatis popalium quasi
quibusdam allektivis muneribus, indulgentiis sicut & remissionibus
excitare volentes, ut exinde reddantur Divinæ gratiæ aptiores: O-
mnibus vere pœnitentibus & confessis, qui dicti domui Sancti Ge-
orgii, pro sua consummatione & conservatione, ac infirmorum ac-
eorum familiarum sustentatione, aliquid in suis Testamentis, vel ex-
tra

18.

19.

20.

22.

23.

cuit, præterea vetustas speciem illius splendidam
ita

tra legaverint, donaverint, seu donari vel legari procuraverint, manusque in laboribus, oblationibus, seu aliis quibuscunque subsidiis, porrexerint adjutrices; Quocienscunque, quandocunque & ubicunque premissa vel aliquod premissorum, directe vel indirecte, devote fuerint, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum, ejus auctoritate confisi, XL. dierum indulgentias de injunctis eis penitentiis, quantum Deo auctore, & de jure possimus, consensu & voluntate dyocesani ad hoc specialiter accedente, in Domino misericorditer relaxamus. Datum Stockholmis, Anno Domini M. CD. XXX. primo, profesto Sancti Erici Regis & Martiris, sub nostro secreto opposito presentibus in pendentibus.

(L. S.)

Donation af Laurentz Staffansson, med tilnamnet Gamleby, til Sænet Jcerans gård och Hospital wid Stockholm på en half gard, 20. Mark Penningar, och 15. Mark i godo Lœdære, før sin ingift til Friboerd. Gwilken gard ær belzgen i S. Laurentii grend, mellan Brita Brynings gård och then gård som han Kæpt af Mattis Hermanffson Datum Stockholm d. 22. Decemb. Anno 1487.

For alla the dandemen som thettha Breff kan forekoma, se elir hoera lesas, Kungoer jach Laurens Staffansson, till widhrnamprn Gamleby, och fülleligan tilstar, at jak meth fry wilja, och beradno modhen wel fortenccker hassuer witterligan wet, gifuit ok op la tid, och meth theste nerwarande breffue unner, giffuer och oplather, beschedeligom mannom Erick Jonfom, och Olaff Mickelfone, på thenna tidh Forstandara fœere Sancti Orians gard och spitale, uthen fœere Stockholme på norra malm, allan myn halfua deel, som mik tillhoerer i then gaardin som jak niu besitter, och beleighin ar i Sancti Laurentii grend, i millom Bergittes Brynungs gard, och then gaardin jak kicepte aff Mattes Hermanffone, fry qwitt, meth hirs, jordh, ok twa hwelda Kiellara, stenhus Bryggarehws, meth bryggieredftap, ok all tibbehorsom, som gamble Joan Kcetmangare, ok Hans Sone Her Erich Johannis, gûd them nade, thet besaato, i noghan fœerli den tûdh. Ther meth giffvuir jach och meth fornemdna halfua deel i gaardenom tiugu Mark Stockholmeffa reda Penninga, och femptan Mark

ita deturpavit, ut ne minima ad præsentia tempora
illius vestigia inveniatur.

§. XVII.

Marck i goda læseren. Thettha altsammans som forroert ær, sancti
Oerians garde til bestand och uppehelle, obehindrat som widerberer,
och i svamoto, hom Stadzlagh vivisa, engte undantaget, som miß
i fornemnda halffva deel tilfallith ær, eller æn herefter liffalla fan.
Togh meth sva stæl och forord, ad Forstandarene i fornemnde fan-
ti Oerians gaardh, then ene eptir then andra, stulo miß fore myna
fornempna gaffuor pliftoge vara, sva lenge myn tidh fan tilfigia,
at forse, of besorgia meth mat och æl, og alla mina widhertorpt,
a ty vegna stæligan som tilbær, epther gambla sidvænjo, meth
then rattoghet, som andra bræder og systra ther sammastædz ingiff-
ne aro, bær åth niuta och den frihet som gardfins Privilegia inne-
hådda och utvisa, alla thesse myna gaffvver lofvvar jach fasta och
blifua stfolandes vvid fornempna Sancti Orians gaard, i sva matto
som forroert ær. Till thes yreemera, betre och fastare foervaring,
tha bider jach Erliga och vvel fornumpstoghe men, Herr Jeppe Nils-
son Borgamestare i Stockholm, Joan Svenson Radman, och Jacob
Offuerflizare Borgare ther Sammastædz, at de vel gore och late
vitterligen Hengia theris Infigle, meth mino egna infigle, till
vittnesboerd, nidan fore detta Bref, som giffvet og sskrifvet ær
i Stockholm, Anno Domini Millefimo quadringentesimo octogesimo primo,
crastino Sancti Thome Apostoli.

(L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.)

Peter Ragwalsons og des Hustrus *Lucie* Donation til Ridder *Fæ-
rens* Hospital wid Stockholm uppå ene Tompt på Norremalm, belag-
gen sunnan næst Konungens Kålgård, från gatan och ner i siçen. Dat.
Stockholm den 20. Decembris, Anno 1430.

Witerligit ware thet allom them, som thetta Breffe eller høera
at jach Pether Ragwalson, fænnis meth mine elskelike Hustru *Lucie*,
at wi medh vilja og beradhno madhe gifvvit hafvvoem i Ridder sancti
Færens hedherefor bægias vara siala gange skuld, ena Tompt som
ligger vppå Noremalm, sunna næst Konungens Kålgårdh, från ga-
tanne, och nidher i siçen. Met Swadana forord: At jak Petter Rag-
walson fornempder meth mine Hustru *Lucie*, i Wara Liffdahga,
stuluum

§. XVII.

De Castello Montis BRUNCONIS.
 In culmine ipso montis BRUNCONIS, Castellum

fkulum fornæmda Tompt Bruka a nar wi badhen dødh æra, tha hoere hon Ridder sancte *Jærens* til i Spitalenom widh Stokholm, meth allo thy ther upa staar, oc allom til Laghom. Til mere och bære skæl, hafner jact bidiht ærlike Dandemanna insihgle, som æra Her Willan Nagel Borgamæstaræ i Stokholm, werner Gest. Radhmann Samastads, til Wittnis-Byrd at Hængias for detta Breff, meth mino insihgle. *Datum Stockholm Anno Domini M. CD. XXX. vigilia Sancti Thomæ Apostoli.*

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

Mattis Hinrichsøns for Sanct Oeriansgård wid Stokholm gifne Stadfæstelse Breff, på godset Medelfæter, belægit på arxæ. *Dat. Stokholm den 19. Junii Anno 1459.*

Før allom thom som thetta Breff see, ællir høera læsa, Kungør jact, Mattis Hinrichsøn Boandis innan på arxæen, at fyva, som ær om thet godlit Mædelfæter på samma øen, som ligger for atta øertogher Landjordh, Hwilcset mynne Hustru Fader *Laurens* i Mædelfæter, Gudh honum Nadhe, fordom salde Helstena Her Gard Sodde Borgamæster i Stokholm, ocf andra Helstena *Laurens* Hæffe, til sancti Oerians gards Behooff nordan Stokholm, aff hwilcse Betalning aff sancti Oerians, Helstet wegna iigenstod obetalad siortan Oera. Tha Kænnis jact, at beschedne man, Pæder Pederstøn, och Claws fan Svvitte, i thetta sin forstandara i forsaripna Sancti Oeriansgard, haffnamicf de somempna fiorten øera fornægt, och wæl betaladt. Of af thy, at jact ær mals man for mine Hustru sydstan, of Fullmæcttogher tha haferer gact forhiripna Godz sit, entwardadt, fornemgdom forstendarum, innan nærwaruocf a høera treggia goda manna, som ære *Laurens* Bælder, Allemenninge ocf ther meth afhænder iocf ofs allom forseripna godz sit mædelfæter meth allom thes Tillaghom, som ær hirs, ocf jord, ocfer och æng, sfloghom, ocf sifsewanom, i warho och thoerro, nærbz och fixrran, algengo rudan ragno, of tillagnar thet

lum quoddam splendidum exstructum esse vidimus,
comperimus. In hoc perpetuæ aguntur excubiæ,
I omnes-

thet|fornempna sancti Oeriansgard, och des Forstandarom fri och
qvitt, til æwerdelico ægho. Til mera wissa och fastare forwaring,
epther thet jag ej hielver Incigle hafwer, Ta hafwer jaf Bedit besched-
ne Mæn, Herman Bafara, och Claws Scredar, Borgare i Stockholm
at the hafva hængt thetas Incigle til Wittnisbyrdh fore thetta Breff.
*Scriptum Stockholm, die sanctorum Gervasii & Prothasii martyrum, Anno
Domini M. CDL nono.*

(L. S.) (L. S.)

Mans och Hustrus Beplichtelse-Skrift, om sitt snerhållande, hvil-
ka sig ingifwitt hade i Sanct Oeriansgard vid Stockholm med 150 Marc
Svenske.

Datum Stockholm, den 18. November, Anno 1439.

Wittherlifit vvari det allom thom, som detta Breff see eller hœra
läsa, at vvi Gelse Svin, och min Elf selisa Hustru Elin fænnomps, oc
tillstaar i tassa vvaro opno brefne, at epther thet vvi hafvrom ofs in-
gifyt i sancti Oeriansgard, vvid Stockholm, med half tridia hundra-
dah-Marc Svenske Penningar for mig och min Hustru of fœr ena thiz-
nista qvvinno i tria Aar, och forstandarana Gerd Sudde, och Kort
vvan Ryn ofs Sielica anammatt hafvva, och ofs godt lofvvat och
fact hafvva; Tha hafvva vvi Lovvat Gudhi och Ridder sancte Oerian
tro och hirs at vvara, och vviljogare til gardz zins Bestand och nyt-
to, hvvar the ofs sfielisa och fiærlisa tillighia och thet vvi formaa.
Item Lovvvom vvi thet, at vvar tiænista Qvviæna. skal them redo
vvara til gardz zins nytto, tha vvi færdiles hona icke behofuer vvi
vvar egin ærinde. *Item* vviljom vvi Borgmästarom lydige vvara,
och forstendarana, som tilboer, och gardz zins ratt och sfran fullsom-
lisa haldha, efter thy hon utvvisar. *Item* vvat vvi latom efter
vvar doed, dett unno vvi inghom heller, æn Gudhi och Ridder
sancte Oerian, och then fathiga gharden til godo, for Beyggias vva-
ra Siæl. Thetta alt lofvva vvi trolisa, och Obrutlifit at haldha, utan
alt argh. Til mere vvisso och batre skal, bedis jaf Befledelison
manaa

omnesque, signo campana dato, ad incendia|extin-
guenda convocantur. Edicta & constitutiones de incen-

mannä Tordh Köpfenson Incigle, meth mitt eghit hängia for thetta
Breff. Datum Stockholm anno Domini M. C. D. XXXIX. in octava beati
Martini Episcopi & Confessoris.

(L. S.)

(L. S.)

Rådmanens Peder Joansons Donation til Sanct Jærans Hospital
vvid Stockholm på sin Gard och Tompt belægen vvestan mur, næst
vvid des stenhus, och millan Bigels Laffrensöns Hus *Dat. Stockholm,*
Odensdagen før Pingesdagen. - Anno 1471. Fore alla the goda Mæn
som thetta Breff see eller høra læsa, Kæmis jaf Pædter Joansson, Råd-
man i Stockholm, meth thetta mitt opna Breff fuldfömlisa til standan-
de, att för min svvara Siuca och Krancfhet, than miß Gudh til-
föegdt hafvver, och för min ælfelige fare Hustru och Barnstia, thær
Gudh naada, Tha gifvver jaf niu till sancta Jærian hærvidhan Stoc-
holm, min gardh, meth hus och jord, of alla Tilager, belægan vve-
stan mur, næst vvider mitt stenhus, of mællom Bigels Laffrens-
sons. Som ær XV alna langh och XI alna bredh, minom Brædrom
of næstom Frændom till læsn før XL Stockholms Märker, mætnin-
gzman ær fornempde Nigels Laffrenson of Mattis Stomagere. *Item,*
vvara of Iva, at fornempde gordh i vvarer upbuden, laghalden of hem-
buden som lagen vvvisa, minom Brædrom och næstom frændrom,
och the honom icke læsa vvilja, tha ægha han sancta Yrian til
ævvardalisa ægha, of gære hans formyndere af fornempde gordh på
sancta Yrians vuzgne æhvvat thøem tæctias, hafvve sidan ingen matt,
fæder eller o fæder stylder eller of stylder, fornemde Sancta Yrians
formyndrom her nagat hinder æller qual her vi gære. Til desse
Brefs yttermere vvilso, och vvitnis Byrdh, beder jag Kærlißa Beffe-
delisa goda mæn, Svænd Helsingh *ibidem,* at the therre Insigle meth
mitt egit hænge midan vvider thetta Breff. Som scrifvut ær innan
fornempde Stockholm Odensdagen før Pingzdagen, *Anno Domini*
M. C. DLXXI.

(L. S.)

(L. S.)

(L. S.)

Kon ung

in:endiis auctoritate Regia firmatas ; Statum illum
1 2 Bran-

Konung Gustaf stadfæster den af Borgmästare og Radh i Stocholm gjorde ordinantz Huru the fattige måtte blifva försörjgde, samt befaller att Tryckeriet skall vara i sialagarden, *Dat. Stockholms Slott den 10. Julii, Anno 1537.*

Wi Gustaff mitt Guds naade, Svvitigis, Goettes &c. vvtvalde Konung Gøere vvtterligit, att efter Borgmästher oc Radt i vor stad Stocholm, hafvva besinnet itt sæt, hvar the fattige ther i stadhen funne besörjgda vvarda, att the icke herefter som her till skulo liggia i portar oc rennostener, vvthen paa thet then ene skall så vwill vvara försörjgdt som then andra, hafvva the alla then renthe som fartygd Föld gifvvit ær till vppehælle, innan stadz eller vthen, latet komme under itt Regemente, at then Hospitale som mera hafvver, maa hielpa thæn andra, ther mindre Hafuer, som ær helgans huset, Sælegorden, sancti Jøerans Hospital, Sondags almosen, oc Fredags almosen, till Hvilckæ Hospital the hafvva ssticet nagre Føerstændere, som them meth allo theres rento regera skola, thet ena meth then andra, vnder itt Regimente, &c.

Saa epter samma ordinantia ær sseligan giordt, stadfæste vy henne meth, Wiljandis at hon skall vidt macht holles, som af thena belesvat ær. Theslikes ar och vor vilje, at att prenthe rydt som før dett menige bæsta har i rifet upptagit ær, skal blifva stöndendes i sialagarden, efter ther ær beqvemlich rum ther till, som säsang stönda. Oc tage vi hærmeth, alla førberörde fatige meth theris Landbor, och afvels gardher, som undher førstrefne Hospitaler Liggiandes æro, mett Forstændarena, i vor besfydt hængn och försvar, Biudendes alle Landboner, att the samma førstændere samfælt her efter svara og gøere theas rættogheter, under Hvilckit Hospital the her till Dags ligt hafva. Førbiudendes høeglige allom cho the hælt æro, som förvare skall vela skola gøere och latha, samma siusa och fatige, førnempda Hospitaler, theres Landbor eller Førstændere her emott, eller then ordinantia, som ther om giordt ær hindra, platzha eller qvællja i noghen motte, vid Worogunst, vrede, og sirenge hemdt. Thes till vifso lathe vi hængia Wort Signett neden før thetta Bref. Gifvvit paa vort Slott Stocholm, tiende dagen uthi Julii manadt, aar, &c. 1537.

(L. S.)

Joan

Branwackt dictum ; Siphones aquaticos , & alia
basili-

Joan Olfons i Svanby gafvo Bref, til St. Jcerans Hospital, vvid Stoefholm, paa 300 Stocholmske Marcker &c, jemte des beplichtelse om Fcerstanderskapet. Datum Stokholm, feria quarta proxima ante Dominicam Reminiscere, Anno 1477.

Alla the Dandemæn, som detta Bref hændher at forekomma see ellir høra lesas, gør jach Joan Olsfon i Svanby, i Tyvvppe Sochn vitterlifit, och Vppenbara, at eptir thet, att Erlige, och vel fornumptoge Mæn, Borgamestarene, och Rader i Stocholme, hafva mis meth mynne elseliga fere Hustru Birgitta, i annamet och undfanget fore the fattige siula spitelska, och franska folcket, i sancte Oryens spitale, liggiandis vthan fore Stocholme oc Norremalm, fore en sfiælig Forstandara, of syleman, thil en tiidh, som theris Breffs innehallili therom vthvisar. Tha hafver jag endræfteliga meth minne fere Hustru Birgittes samtyckio, jaa och godvilja, nu gifvet sancte Oerians gaarde of spitale til bestand och Vppehælle, Tryhundrade marck reda penningar Stocholms mynt, svadana pangimynt, som nu i Sverje gængle och græft ær. Och vppa thet, och sva framth ofs sfall varda hollet, alt thet som fornempne Borgamestarene och Raadet a ty vegna ofs bebreffet hafva; tha vnnom och vi och gifva alla vora lceseren mynne och mera, hvat thet helst kan vara, efftir biggis vora Dœced, till fornimpde Sancte Oerians gard, och spitale, Brœdrom och Systrom ther samme stæds till nytto, meth sœrœrda 300 marck reda penningar. Och ther meth beplichtar jach mis hvart aar, sva lenge mis tekstis, och jaf forma, att blifve forstandare i fornempde Sanct Oerians gard, at göra forsfripnom Borgamestarom of Radmannom godh reda och rækfingskap som tillbœr, och andre Dandemæn, och som Forstandara har till giorth hafva, och siuca folke vidhertorffit, sfiæligan, som the Privilegia theruppa gifne æro, innehalla och uthvisa. Til des yttermera visso och hœgre sœrvaring tha bider jach Erliga vel fornumptoga men, Jeppe Nielsfon, sven Helsing, Raadmann i Stocholm, Peder Skytta, Peder Kopman, Borgare ther Sammestades, at the late till vittnishœrdb vitterliga hængia theris Incigle nidanfore detta Breff medan jach ej Incigle hafvir. Datum & Actum Holmis, feria quarta proxima ante Dominicam Reminiscere, Anno Domini MCD septuagesimo septimo.

(L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.)

Sanct

basilica incendiorum , ad partem Dissertationis
I 3

Sancti Georgii Hospitals-Bref.

För allom dem som datta Bref se eller höra, kännis jag Eric Jacobson, med thesse mine narvarande yppe Brefne, hafvver jag gittvit och undt hospitalet, som skall Byggias på Norrmalm när Stockholm, ena hela marcklandjord, liggande i byghunderha, i Penningby. Hvilket godzet jag fick af Jon Bengtson. Thetta förefrefne godz afhänder jag mich och minom efterkommandom, och tilägnar det samma godzet hospitalet till evärdelig äga, med Bref och bevisning som jag hafver, uppå det förriga godzet, med alla thy af ålder til det samma godzet ligat hafvr. Till desse tings mera visso och vidare kenne, och ytrare försäfering, hänger jag med icgile för detta brefvet, som skrifvit är i Stockholm, i årnum efter Gudsboerd, MCCCXVIII. vvid Sanct Pär och Pauli afton.

(L. S.)

Omnibus presentes litteras inspecturus, Petrus Archiepiscopus, & Capitulum Upsaliense, salutem in Domino sempiternam. Cum nuper apud Ecclesiam S. Jacobi . prope Stockholmiam quoddam hospitale vulgariter S. Georgium, nuncupatum fundatum sit & erectum in quo quidam leprosi collecti sunt, nec habent unde sustentare valeant nisi piis fidelium sublevationibus eleuantur. Et quia hospitale Enecopense sub Domini Archiepiscopi & capituli Upsaliensis gubernatione ac provisione extat, & a tanto tempore existerat, quod de contrario memoria hominum non existat; nos considerantes, quod ubi major urget necessitas, & potior, quapropter cum Hospitale Enecopense, ubi tamen pauciores, degunt infirmi, uberius sit provisum, dignum estimavimus id cum magis indigentibus impertivi unam navem passagii apud Sichteniam; dictum Sichtenia farjo, quæ ab anti-quo cum suis oneribus, & reditibus, ad prædictum hospitale Enecopense pertinaverant, cum omnibus oneribus, & velimentis, eidem navi annexis, ad ratihabitionem Domini Archiepiscopi, nunc in remotis agentis, quo ad usum & sustentationem Leprosorum in antea dicto Hospitali S. Georgii collectorum colligendorum transferimus per presentes. In quorum evidentiam, Secretum Capituli notari

16.

18.

19.

20.

22.

23.

nis nostræ XI. servamus. Structura hujus Ca-
stelli

ftri præsentibus est appensum. Datum Upsaliæ Anno M. CD. XXXIII.
vicesima prima die Mensis Aprilis.

(Rex & Martir.)

Anna Brors Dotters, Anders Sigfridzsons efterleverskas Bref
i gvilcke hon gifver och vederlegger the fattiga i Stochholms Ho-
spital, en gård benæmd, Quarneboda, belagen i Romfertuna. Sohn før
ett pund Korn ränta. Datum Upsale, d. 10. Februarii, Ao. 1589.

Befænes jagh Anna Bros Dotter, salig Anders Sefredsons efter-
leverska, till Bro, och gör her med allom vetterligit, att efter för-
bemælte min framledne Man i sin Lifstid, gjorde før någhre Ahr se-
dan ett jordebyte, med the fattiges, i Stochholms Hospitals Sysleman
pa the fattiges vegna, pa nagre godz och gårder, som han uplått
them før nagre theres gårder, som han sich till lægenhet igen, och effter
y samme byte felte the fattige ett pund Korn ränte, hvilcket pund
korn, min framledne man uti sin Lifstid, och jag thesligt in till then-
ne Dag the fattige årligen gifvit Hafver och pa det de fattige måge
hafva vist att tilgå, ther før hafver jag nuvederlagt the fattiga
en gard benæmd Querneboda, i Romfertuna Sochn, i Norbohäredt
som jag sedan effter mine Kare förældter mig tilbydt hafver, som
årligen Renther Korn ett Pund, Penniger en Marck, arlige Hester Sex
och ett fodernøtt. Hvilcken gard jag härmed af hander mig, och mi-
nom efterkommandom Erfvinger och tilægner förmel the fattige, med
Hus, Jord, Acter, Eng, Slog, Fiskevatn, Qvern och Qvernesträmar,
Torp och Torpestader, med alle andre Eggher, som ther nu tilliger,
och aff alder tillegget hafver, till everdelig æghe. Och thes till ytter-
mere visso, och better förvaring, later jag trycke mitt Signete här
neden fore. Gifvit uti Upsala, d. 10. Februarii, Anno 1589.

(L. S.)

Herman Bagares Encfios, Hustru Katerinæ Inges dotters Inseps
Bref i Sanct Jorans spetal før 190. Marck Penningar. Dat. Stochholm
Thorsdagen næst effter S. Erichs Dagh, Anno 1488.

Før alla de Dandeman som thetta Breff hender forekomma, see
eller høre lasas Befennomps vi Joan, Effterkrifve Joan Jonson Rad-
mar

stelli non minori pretio quam arte, eximia est,
(a) ut eam intuentibus voluptatem det, proportio

man i Stocckholm, Laurenti Gamleby, for nagre år Borgara Samafleds och nu pa thenne tiidh af arligha Borgamestara och Rads Befalning till sfficade forstandara, i sancti Oriensgard och Spital utan fore Stocckholm Göre vitterligt att vi meth vara flera Borgamestaras, och Radsrade, jaa gode vilje, och samtycfe, sva och meth the goda brædra, och Systra rade, som ingifne æro i samma Sancte Oryens gardh, haf vom intagit och anamet, och meth thetta Breff færlige intagom, och anamom besfedelige Quinne Hustrer Kadrina Inges Dotter, Hermen Bagares epterlesue, Guth hans sielnade, in uti Sancte Oriensgardh, for en fullfomen Sancte Oriens Comventz Sæster, meth ena piga i sva mat: at hon self af Gardzens Tilrædning sfa arlige och dagelige hafva sitt uppehælle till math och oel i garden vûdh Herrabordet i sin Lifstid, och hennis Pigha vûdh Barnabordit, af svadana Gudsiaan ther til garden radas fan, af Gudz och Sancte Oryens tilfægning, och thesgardz Forstandaras tillrædning, och ther meth ena srya stugu i garden, som henne till dædhra daga behoff gicers. For Hvilka dagelicka vel fordan och frihet, hon in fore sig i Sancte Oryens Gardh ingifvit hafver Hundrade ottatigi Marcß Stocholmsche Reda Penniga, of ther till X, Marcß i goda verdcæra, Sua att Suman loper aldelis CXC. Marcß till hona, garden om till gangus of uppehælle. Hvilcke Penninga summa som forrorda æra, meth thes værdoren, vi Kennops of på Sancte Oriens vegna, redligen, och fullleligan, vpborit hafva, till goda nægio frit och qvit pa Sancte Oriens vegna sva at inthet fattes. Thy latom vi Hustru Kadrina, hennis arffvinga och epterfommanda, srya, quitta, liduga oaf læsa for os och alla vara epterfommanda gardz forstandara, for alla yttermera tiltalan, eller namanan, om fornampna Penninga Summa CXC. Marcß. Till yttermera visso sçervaring och stadfestelse, latom vi med viljo och vitzsçap Sancte Oriens Gardis Infigle nedan fore Detta bereff, meth varo egne infigle, Som gifvit och sfrifvit ar i Stocckholm Torsdagen næst efter Sanct Ericks och Konnigl. och Martirs Dag som var næst sçerringl. Dagarna. Anno d. LXXX. octavo.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

(a) Vid. ea quæ supersunt ex litteris Generos. ac Nobiliss. Archiat, Regn. Syecia Beat. memor, Doct. MAGN. BROMELL.

As

tio diligenter observata: Genus architecturæ ejusmodi est, ut castellum seipsum commendet. Palatia & Cameræ ea arte positæ ac formatæ, ut ostium ostio, fenestræ fenestris respondeant. Illud cum per se sublime est ac altum, tum turrim sibi habet adstantem, cujus apex è longinquis conspectus indicium

Af urminnes Tider har altid berget varit prydt med någödt torn, Castell, och understundom med ansenliga Fästningswærk, som slutas kan af *Stockholms* stads afritning wid Kung *Christierns* Belägring. Eljest har det förstta Castellet som kom i stället för wåhlkatzarna, om hwilka jag nemt, varit af træ beprydt, med uthwälda wackra wånings rum, hålft som Drottning *Christina* esom oftast deruthi wistades när hon ansåg *Processen* af sina Riddare Spel, som ginge till de gienom *Brünckehergs* Krappul utwidgada Riddare Baner Högstörget och rännarebanen begge en tractat af Kung *Jan* den Tredies Nya Ladugård, *conf. JOH. PÉRINGSK, monum. Ullåk. pag. 70.* hwar om jag sedan skal nämna.

Drättning *CHRISTINA* har sielf skiänckt gillet Kläckan (som hon den tiden kallades) till tornet, beprydt med des Sal. Herr Faders *Gust. Adolf.* Magn. egen Bröstkild, och denne Inscription af äldren nog utplånader:

Gloria in excelsis, & in terra pax, in hominibus bonæ voluntatis. An. ego. Campana. nunquam. denego. vana. laudo. Deum. Verum. voco. congreco. clerum. M. Jurgen Peterfen me effegit 1641. NB. 1684. om jag mins rätt nederrefs Det gamla Castellet, Efter det dels spökades i rummen, dels började af älderdom lura till undergång. Da det bygdes af sten och pryddes med ett wackert torn rättmæliggen högt, så att man kan räkna der 26 Kyrekor, ok en Dehl mycket aflegne. Åth östra sidan af Kullan där nu Drottning huset står, war fordom St. Jøerans Hospital ok Capell, wid pås 1288. inrättat af Kung *Magnus La dulås*, ok den tiden i stort flor, men tog sedermera af. 1433 war det aldeles förfallit; men blef gienom höga öfwerhetens, ock andra Christmilde människors hielp igien uprättadt. *vid. litt. Pet. Arch. Ep. ad Cap. Upsal. miss. MCDXXXII.* I Kung *Carl Knutsens* tid blef En dehl af Capellets Gård och Tomt, bland andra gifwen till St. Jacobs Förfambl. att där begrafwa sina Döda, efter des Kiyr-

cium urbis facit. Ex illo ipso apice, summa cum admiratione varios aliorum turrium apices per multa miliarium spatia conspiciamus. Idem unius campanæ molem sustinet, quæ effigie GUSTAVI ADOLPHI superbit; verbo, ædificium illud infigne omnino sit *Stockholmie* decus.

K

§. X.

Kyrkiogård war merendels anlagd till Kungl. Trægårdens utwidgande wid *St. Jacob*, conf. Edict. *Carol Canuti* 1454 editum. J Kung Gustavs tid blef *St. Joerans* Capell fœrbydt till ett Huus hwarifrån de uthfångo Lijk. Ock blef efter den tiden, till år 1672, där ingen Gudstienst hållen, wjd samma tid då det åter blef fœrbydt till en Kyrkia som nu kallas *St. Johannis*, mistade Håspitalet jämte Capellet sitt fœrra namn, ock kallades *St. Johannis* Håspital, till des det i senare Tjder wardt kallad dråtringhuset, efter Salig Konung *Carl* den XI. Dråttning *Ulrica Eleonora*, som det af egna medell uprettade. På wæstra tracten af Berget, wjd norre Tull, begrafdes i Pesttiden 1709 och 1710 många 100da tattigas Lijk i långa upkastada grafwar. Då blandt annat Hende att en blind Tiggare wijd namn *Elias*, som altdj sat wjd norre brod och tigde hade drucket fœr mycket och sömmade där han satt. När de kommo med den wanlige Pestwagnen, hwari de uthfœrde dageligen de Dœdas Kråppar, som logo dels i Husen ok dels på gatorna; togo de afwën *Elias* menandes att han war doed, och fœrde honom i grafwen. Då de kommo tilbaka åter med wagnen och han utan twifwel affuswit sig ruset, sat han och fœrte på de andra dœda Kropparna, ropandes, *Anders, Mats, Måns*, och *Samul* med mehra menandes det vara sina *Camrater*, då de som Kicerde wagnen åter stelte honom till rätta igien. Jag bœr icke lemna obemålt den skœna Rännarebanen. fordom Riddarebanen ock Kung *Jans* nya Ladugård nemder, den Oefverståthållaren *CLAES FLEMMING* laet uth grafwa ock med skœna muhrar Kringlænga. Dærest så wæl i Dörtning *Christinas*, som i senare tider monga Solenniteter med Riddare-Spel och andra cœfningar wæro idkade. 1672. blefwo åtskilliga Machinhus på samma platz uprettade till deras tienst som skulle Jura Bilder och annat till flottet. En i denna dag wises i samma Huus åtskillige skœna Bilder och andra Kåstbarheter, uthom det att de cœfwa sig i skiutande, på detta rummet undervises der Trumslagare ok Pipare i sin Kånst. Alla

nyår

De Planitie Rennare & Riddare Banen dicta.
 Græci illi antiqui Olympiades suas ad sidera usque
 extollunt, laudant, proclamant. In quibus tot for-
 tissimas pugnas; tot laudabiles velitationes: tot ar-
 dentissimas contentiones factas esse, ut in eis pug-
 latorès illorum tanquam in solo aliquo hostili & are-
 na gladiatoria, cum acerrimo advertario pedibus pro-
 prius collatis, fortissime concertasse jactitent. Non
 Minores Romani in heroum suorum memoriam æter-
 nam variis in campis, nominibus horum superbien-
 tibus, ludos fancierunt. Sed, quid vetustissima illa
 Græcorum monumenta, operosius inquirere attinet?
 Quid Romanorum virorum Exempla in medium pro-
 ferre necessum est? Quid in peregrinis potius
 atque externis, quam propriis domesticisque mo-
 rari expedit? Nonne in planitie ac arena nostra
 gladiatoria per Montem Brunconis explanata!
 Riddare ac Rennare Banen, olim Kung JANS Ladu-
 gård dicta (a), longe acerbiora certamina adducere
 atque

nyåhr öfvar sig det Kungeliga Gvardie på samma platz i fkiutande och
 annat dylickt.

(a) Conf. CLAS FLEMMINGS Oef-verktät-hållares i Stockholm
 berättelse om Drott. CHRISTINÆ Kröning p. 4. & 26. nominat etiam
 hæc quæ sequuntur, in Planitie item Riddarebanen facta. Supra Por-
 tam Planitie: Vid. C. Rolams uptog.

Æternitati.

Felicit. Ac. Perpetuæ. Domina.

CHRISTINÆ. AUGUSTÆ.

Divinitus. Coronatæ.

Hæc. Pyramis. Sacra. Esto.

Qvam.

Immortalibus. Ejus. Meritis.

Super

atque commemorare possumus. Nam heroes nostri
K 2 tan-

Super.
Perenni. Virtutis. Fundamento.
Usque. In. Coelum. Exstructis.
Quo. Tempore.
Regni. A. Sc. Ornati. Insignia.
Tandem.
Inter. Applausum. Orbis. Terrarum.
Suscepit.
Officii. Et. Honoris. Causa.
In. Huius. Vicæ. Lucem. Regresse.
ANTIOPE. PENTHESILEA. THALESTRIS,
Tres. Amazonum. Reginae.
Statuerunt.

Die Ordnung welche sie gemachet auf der Rennbahn zu erscheinen, ist wie folget:

1) Das Gerüchte Fama, welche diese gantze Gesellschaft bey einander gebracht.

2) Eine Amazone die auf Paucken schläget.

3) Acht Amazonen die auf Trommeten blasen.

4) Drej Amazonen zu Fuß.

5) Drej Amazonen zu Pferde, welche die Stelle von *Mæstri*.

Campo vertreten, und nennen sich *Procella*, *Philippis*, *Prothoë*.

6) Eine Amazone zu Pferde, *Eribea* genandt, welche eine grosse Fahne führet, auf welcher an der einen Seiten gemahlet ist die Tugend, mit dieser überschriefft: *Est Fæmina Virtus*; Und unten an stehet:

Die Tugend selbst die ist aus Weiblichem Geschlecht,

Gehört den Weibern dann der Vorzug nicht mit recht?

Auff der andern Seiten ist *Pallas* abgebildet zwischen *Mars* und *Apollo*, mit dieser Ueberschriefft:

Par Una Duobus;

Sieh eine Göttin kan, das, was zwey Götter können,

Will man den Weibern dann den Vorzug noch nicht gönnen?

7) Zwölf Amazonische Spiess-Mägdlein zu Pferde in einer Liberey.

8) Zwo Amazonen zu Fuß, die die Pferde für *Apollo* und *Pallas* zum Rink-Rennen führen.

9) *Mercurius* begleitet von zween Amazonen zu Fuß.

10. *Castor*

tanquam per metamorphosin, *Hyperboreorum ac Deorum*

- 10) *Castor* und *Pollux* mit zween Amazonen zu Fuß.
- 11) *Apollo* bey welchem auf dem Wagen sitzen, *Jupiter* in einen Falcken verändert, *Juno*, *Pallas*, *Venus* und *Cupido*.
- 12) Zwo Nymphen zu Fuß, die eine führet einen Hirsch, die andere zween Baren.
- 13) *Diana*.
- 14) Zwo Nymphen zu Pferde, mit ertzlichen stricken Wind-Hunden.
- 15) *Acteon* und zween Jäger.
- 16) Der Mufen Wagen fortgetrieben durch Labor und Tempus.
- 17) Zweene Hirten und zwo Hirtinnen, führen Hunde und Schaffe.
- 18) *Pax*, welche sich mit *Iustitia* umbhælfet; *Mars* hat sich zu ihren Füßen gelegt, *Abundantia* steht hinten auf ihren Wagen und sitzen *Ceris* und *Bachus* vor ihnen, *Fortuna* und *Victoria* seynd ihre Führer.
- 19) Sechs Amazonen zu Fuß.
- 20) Drey Amazonen zu Pferde, *Celeno*, *Euribica*, *Phabo*, welche die Fahnen der drey Königinnen mit ihren diversen Führen.
- 21) Drey Königinnen der Amazonen, *Antiope*, *Penthesilea*, *Thalestris*.
- 22) Drey Amazonen zu Pferde, *Deinnira*, *Murpe*, *Termessa*, welche der Königin Schilder führen, und wie Patrini folgen.
- 23) Eine Pyramide, welche itzgemeldte Königinnen im Nahmen der gantzen Gesellschaft ihrer Königl. Majest. in Schweden aufgerichtet, wird getragen von *Clementia*, *Prudentia*, *Fortitudo* und *Temperantia*.
- 24) Sechs Amazonen zu Fuß.
- 25) Eine Generalin der Amazonen, genandt *Marpesia*.
- 26) Zwölff Amazonische Heldinnen *Lampedo*, *Sinope*, *Orichyia*, *Monorhea*, *Smirna*, *Myrina*, *Menalippe*, *Hippolite*, *Cleta*, *Deilyca*, *Molpadia*, *Alcippe*.
- 27) *Hercules*.
- 28) Zvvo Pygmei.
- 29) *Polyphemus*.
- 30) Einer mit einen Hundes-Kopff.
- 31) Einer mit einen grossen Fuß.
- 32) Eine ohne Kopff mit den Gesichte in der Brust.
- 33) Einer mit langen bis auf die Erde herunter hangenden Ohren.
- 34) *Pan* mit zween Satyris auf einen Wagen mit grünen Reiffen bestacket, welcher von zween Maul-Eseln gezogen, und von zween Affen geführet wird.

35. Die

rum, in Iudis suis habitum induerunt (b) Nimirum
 VENERIS, HERCULIS, DIANÆ, APOLLINIS,
 K 3 MER-

35) Die zvvölff Hand - Pferde.

(b) Vid. Gref DOUGLASSES Sverjes Rikes Stalmästarens Uptåg
 1654. tryckt i Stockholm pag. 2. 3. 4. 5.
 The vvidt beröemde Riddare allom som elska Wapen och ähra
 Fruentimbret.

Vi göra vitterligit, allom Riddarom och Hieltar, som nu sin-
 uafs uthi detta riket och vilja uti linset gifva deras tapperhet, att vj
 ero sinade på allehanda sätt hwarjehanda vapen, som uti sådana ansehn-
 lige Hægtider ero osslige till att försvara, detingen, er värdig att up-
 vackta fruentimbret, som icke tillförende harförförsvat sig eth gods
 nam och beröem, æller och ännu vinlegger sig det att erhålla uthi krig
 genom. mæda, arbete, vackande, och stridande, hvar till Krigs öffning
 enom förpliktat.

Africaner. Gambla Gæther Switzare

Feotila Genswik, kalkar Numes

Almassove Almanarik, Alari, Almana, Wieredoxe

Festor

Abutsin Algot Theodorik Orgetorer.

Tejas

Alabes Aetas.

Beschreibung des Aufzugs, vwie auch Nahmen und Qualiteten
 der Personer, vvelche die alten sieghafften Gothen in ihren Thaten
 repräsentiren, und darbey einige fembde Ausländer, vvelche sie theils
 durch ihre erhaltene Reputation und Renomme ihnen zu Freunden
 gemachet, theils aber durch ihre sieghaffte Waffen übervvunden, vor-
 stellen, und mit sich bringen:

Ein Paar Her - Paucken und 8. Trompeter, der Stallmeister Mons.
 Scharffenstein, die Hand - Pferde.

Die streitbahren Africaner.

Zvvo Trompeten und eine Hand - Paucke.

Drey Patrini.

Der Principal von denen Africaner.

Almanfor. Herr Gref Gustaf Baner.

Seine beyde Cameraden.

Abutesin Herr Baron Carl Sparre.

Alabes Herr Major Lindorm.

Drey mit Pfäisch - Pfeilen in den Henden.

Ein Patrin.

Ein Troup Curassier, vvelche Amalaric.

o Herr

MERCURII, CASTORIS, AMASONUM, ANTIOPIS,
PENTHISILEÆ, THALESTRIS, DEINIRÆ, PY-
GMÆORUM, GOTHORUM aliorumque clarorum.
Ut ordines illorum equestres ad varia festa coro-
nationum Regiarum, ac nuptiarum luculenter in-
dicant (c). §. XIX.

(c) Vid. p. 74. 75. 76. 77. 78. 79.

Herr Gen. Major Ulfeldt fyrahm thut.

Neu Curassier.

Ein Patrin.

Antes. Herr Obrist-Lieutn. Fersen, Cornet.

Neun Curassier.

Ein Patrin.

Alget Herr Hans Georg Moerner.

Neun Curassier.

Sechs Patrin.

Zvveen Marschalls du Camp.

Tejas Herr Baron Suanto Svanteson Baner, und

Almanarik Her Clas Rolamb, der Principal von Auffzuge.

Genfevir, Herr Reichs Stallmeister Grab Douglas seine beyde Cameraden.

Alarick Herr General-Major Grab von Dona.

Theodorick Herr Obrister Baron Lars Kruse.

Sechs zu Fuß so Fahnlein und Estandarten, so den Feind abgenom-
men, in Händen tragen.

Vier gefangene Mooren mit Ketten zusammen gebunden.

Ein Wagen, so sich verändern thut und in der ersten Gestalt, die Ruin
des Krieges, auf demselbigen repräsentirt, und von prudentia
als Grab Leonhard Lilje registret vvird. In der andern verände-
rung sitzet auff demselben Victoria, als Graf Johann Stenbock,
auff der rechten Graf Andreas Torstenson, als Pax auff der lin-
cken Seiten.

Neun Nymphen zu Fuß.

Ein Venus Wagen, vvorauff Venus und vier Cupidons.

Venus ist Baron, Leonhard Ribbing Cupidines sind Graf Leonhard Witten-
berg, Graf Wilhelm, und Graf Gustaf Douglas, und Baron Blekher
Wachtm eister.

Die Schweitzer in ihrer alten Wacht und Kleidung mit Trommeln und
Pfeiffen, vvie sie in alten Kriegs-Läufften zu marchiren pflegen,
bei der Compagnie auffziehend, als nemblich:

Zvve Trommeln, und ein Pfeiffer. Ein Unter-Officier mit einer hal-
ben Pique Wenedone, der Lieutenant mit einer Helleopardier.

Drey Helleopardier.

Numec

§. XIX.

Memorabilia quedam, hoc arenario visa, oculis subjicit.

Multa ac varia à doctis pariter atque indoctis cum de aliis rebus disputantur, tum de spectris quæ noctu ac interdiu terra marique, in agris, sylvis & montibus, item in domibus conspiciuntur atque audiuntur, hominesque territant. Item de mirandis illis rebus, quæ plerumque hominum obitum, & imprimis magnorum principum, atque mutationes insignes Imperiorum præcedunt. Multi, qui nihil harum rerum unquam vel viderunt vel audierunt, putant omnia quæ de illis dicuntur, potius nugas & anniles fabulas esse; Homines enim simplices item timidos & superstitiosos sibi ipsis persuadere, quod hæc vel illa viderint, & audierint, cum res longe tamen aliter se habeant. Ideo diu hæsitaverim, utrum mira & singularia illa, quæ in monte Brunconis contigisse narrantur, typis mandarem. Cum vero viri longe Celeberrimi (a) in iis describendis fuerint occupati

Nunec, Capitain Herr Jacob So-
bann Taube.
Drey Piquenier.
Drey Hellepardier.

Drey Schlacht - Schvverdter.
Drey Hellepardier.
Drey Piquen.
Drey Hand-Pferde.

Damit vvird der Process geschlossen.

(a) Confer. URBANI HIERNERI Flock om Jorden, pag. 48. At sådana Elfvar visserl. finnas till (ehvad de måtte vara feer slags Creatur) och att de hålla sina dantzar derom må ingen tviffa, varandes ganska många, som desse med sine egne cegon sielfva hafva sedt. Jag går feerbi otaliga andra hendelser, som lenge sedan funna vara sfiedde (dem jag till en annan ort om Gudfærtenar lifvet bespar) nem nandes en vid. detta tilfallet allenast hvilcken sig till dragit i Stoch-
holm feer 17. åhr sedan neml. 1685. i Majo, och gangedags månda-
gen i skymningen. En sffrivare går den gatan, som löper ifrån Styf-
jurare huset up åt Brunseberg, och då han kom up emot fullen på ber-
get, vid det yttersta huset, som ther ær i uppgången på hœgra handen,
ropade

cupati, neque mihi, quod ea repetierim, & subjun-
xerim, vitio dari potest. Iudicium, sit penes Lectorem
T A N T U M.

ropade folcket och varnade att han ingalunda måtte gå fram, utan håll-
la stilla. Men som han tyckte att det icke galt sig ei heller tog han det
up för sin varning, går han vägen ända fram till öfverst uppå fullan
(som nu mera, sedan berget på den ändan smänningom är borttagen
ock nederrafat) ther får han då se åtta små personer dantz i en ring,
hållandes hvarandra uthi Handen. Alla voro the uti sida fläder, svar-
ta af ansichter, men håret var fritvitt hängjande rast neder, varandes
desse icke öfver sex kvarter långa. I det han ser nu, derpå, blir han ha-
stigt fäst ut för berget, att det raslade i den lösa flappuren, och blef
cillisa så sönderträffader och framader, att han sportade blod, och lett
dagen derefter falla till sig Capellan i S. Maria församl. Herr Peter Stran-
dell (nu i Herranom affommader) tog Herrans natvard, och föertälde
Honom hela, denne handelen, och fort derefter døde. Thetta har
berörde Herr Strandell samma Morgonstund berättadt, då han den
gången slöt sin andra gångedags Predikan, för en høg person i dett
Königl. Håfvet, som mig denna Handelen så omstendel: har meddelat.

Vide Memorabilia PETRI MURENI Concionat. ad Classsem Re-
giam Anno 1699. Mfc.

Ubi nunc villa S. Johannis sita est olim Brunc. habitabat in viciniis hujus
loci puella quaedam annis duodecim. Illa aquam semper e fonte cœmiterii
S. J. vesperis sero hauriebat. Aliquando joculantes quidam e domesticis
ejus dicebant se illam terrere non territam, aquam tempore nocturno tanto
loco sapere. Non multe dies post hoc præterita; quum nunc ut antea sero
aquam a hoc loco portaret, ac illo momento quum e Puteo domi iret, ut
hominem quendam post portam cœmiterii videbat linteum vestitum. Puella
illa subito linteum a spectro rapit, existimans illud quendam domesticis esse,
qui antea sæpe illam deterrere comminabantur. At hoc vestimentum paren-
tibus illius ac aliis qui cum illa antea jocarunt, relinquens, valde superbie-
bat, ut nunquam expavesceret. Qua de re omnes deterriti eventum solum
expectabant Eodem statim nocte hora secunda terribilem ac sane inaudicam
vocem audiebant (da mihi linteum meum, da mihi linteum meum) Proximo die
statim vestimentum istud eo loco, quo filia illud se rapuisse dicebat relinquerebant.

Quum vero abiverit, domi iterum illud retro portabatur ac spectrum
nunc ut antea, hora eadem, sine interventu clamabat (da mihi linteum
meum. Sæpius adhuc, nunc parentes ipsi, nunc domestici, nunc alii amici
id in locum suum reportabant, sed vanum. Denique filia ipsa cum multis aliis
illam sequentibus tempore nocturno linteum secum ducit ac post portam tem-
pli unde ablatum erat, vendit. Quum nunc rediret cum aliis domi & post ter-
gum videbat, morbo quodam ignoto unde, valde repressam, in eos amicos exspiravit.

COROL

COROLLARIA

I.

IN simplicitate, conceptus Supremi Numinis primus recte a priori constituitur.

II.

Monas originaria respuit Partes extra partes.

III.

Duo tantum dantur Systemata, Spiritus & corpus.

IV.

Ratio nostra, apodictice, Existentiam angelorum, neque a priori, neque a posteriori probare potest.

V.

Quatuor Monarchiarum Divisio, est opus aleæ periculosa plenum.

VI.

Moralitas actionum in iustitia ac sanctitate divina residet.

VII.

Actiones Mixtae non dantur.

VIII.

Vacuum subtile non datur.

IX.

Nulla datur creatio, nec annihilatio, nisi per potentiam infinitam

L

PRÆ-

PRÆCELLENTI PRÆCLARIS-
SIMOQUE

Domino PRÆSIDI,

pariter ac

NOBILISS. atque CLARISS.

Domino RESPONDENTI,

S. & O.

FRANC. ALB. ÆPINUS,

Qvis verò non Studia Vestra Vestrosque conatus egregios, FAUTORES AC AMICI HONORATISSIMI! multà cum laude prosequeretur? quæ, dudum editis in publicum jam aliis eruditionis ac diligentiae speciminibus, omnium re- Etè sentientium atque virtutes, ingenia, præclaraque Juvenum molimina, quæ tam Ecclesiæ, quam Reipublicæ Christianæ, adeoque toti Eruditorum orbi, haud parum afferunt bonæ spei, multumque fructus ac commodi promittunt, convenienter æstimare valentium, favorem non minùs, ac existimationem Vobis conciliavere. Est omninò, ut de istis omnibus unanimi cunctorum consensu & applausu communi Vobis, quin ipsi Publico Patriisque vestris, quibus Vos olim magno ornamento fore, auguror, congratulemur. Vidimus Te, Præclarissime DN. M. BÀNGL! nudiùs tertius ab Ampliff. Academiæ hujus Philosophorum Ordine laureâ Magistrali coronatum; atque nunc voluptatem exinde capimus majorem, quando mox, inter docentes in Alma hac Magistros abs ejusdem Sophicæ Facultatis Decano Spectabilissimo receptus, pro impetrandâ eadem potestate, Cathedram nostram, consensurus es, dignissimum Te ornamento isthoc & axiomate demonstraturus. Non dubito, quin illud ipsi huic Scholæ Regiæ in honorem ces-
surum

16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.

surum sit, documento quippe futurum, eam non ex quovis ligno Mercurios exsculpere consuevisse, sed justam eruditionis ac meritorum in conferendis Gradibus habere rationem. Tu verò, *Vir Clarissime!* hoc pacto nobis memoriam refricas B. Proavi Tui, PETRI BANGII, cujus nomen Catalogus Civium nostrorum Academicorum, quem vulgo Matriculam dicere solent, refert, quem sacris innutrivisse Studiis nunquam eam penituit, utpote ejus in Ecclesiam ea postmodum fuere merita, ut supremam tandem assequeretur in Ecclesiasticis dignitatem, Episcopus Finlandorum Wiburgenſis constitutus. Macte proinde tuâ virtute! rem tuam sicut hæctenus, ita & in posterum, DEO laboribus tuis benedictionem desuper largissimam affusuro, strenuè peragere pergas, quò in Te Pronepote Proavus ille reviviscat, & ejus ad imitationem de re Literaria & Ecclesiastica benè meritis, idem cum illo culmen honoris ascendas. Ad Te verò me convertens, Nobiliss DN. MASCO! recordatus ejus, quo lateri meo quotidie assidere solebas, temporis, tuamque tum Philosophicis pariter atque sacris Theologiae Studiis impensam nunquam defessam diligentiam recogitans, facili conjecturâ assequor, Te, Jctorum jam castra sequentem, haud minores in isto Studiorum genere progressus facturum esse, cujus etiam ante annum circiter, si rectè memini, spatium publico Disputationis specimine testimonium nobis omni exceptione majus exhibuisti. Cum & nunc iterum in Cathedra publica Te constitutum cernere nobis dabitur, de materia nostris equidem oris hæctenus incognitâ, proindeque tantò curiosiori, sermones eruditos facturum, non possum non, quin alterum hoc quoque publicum industriae specimen Tibi non minùs, ac Clar. Præsidi Tuo, gratuler. Supremum cuncta dirigens Numen Utrique Vestrum omnia feliciter & ex voto succedere faxit, cœlestique sua benedictione propositum & opus Vestrum coronet. Valere! Scr. varias inter occupationes, in Academiâ Varniacâ, d. 8. Maji, Anno R. S. MDCCXXXIV.

L 2.

PRÆ-

PRAECELLENTI ATQVE PRAECLARISSIMO
DN. JONAE BANGIO,
LIBER, ARTIVM MAGISTRO FVLGIDISSIMO,
FAVTORI ET AMICO IVCVNDISSIMO
S. & O.
JO. CHRISTIAN. BVROGMANN,
TH. & PHIL. DOCTOR, PHILOS. PR. P. O., FACVLT.
SVAE H. DECANVS ET AD AED. SP. S. PASTOR.

Vix vnus alterque effluxit dies, ex quo a me supremis primum in Philosophia Honoribus exornatus & deinceps Amplissimae etiam nostrae Facultati adscriptus es. Jam in cathedram te prodire video, doctamque ex Antiquitate Patria Dissertationem publicae luci exponere. Ita nec indigno dispensatum esse gradum; nec ambitionis vanae oestro percitum Te ad honores istos adspirasse, luculenter demonstras, sed ut occasio Tibi inde existat doctrinae Tuas, Vpsaliae per decennium & quod excurrit, collectas, explicandi, orbi erudito innotescendi, aliis inseruendi. Ea est, Vir PRAECELLENS, ingenii Tui vis & felicitas, ut a TE quamplurima res sibi Litteraria polliceri queat. Nec dubito, ante omnia in eo Te diligenter elaboraturum esse, ut Timorem Dei, rectum de Numine sensum, pietatemque minime fucam, quas virtutes in Magistris nostris, quod nosti, supponimus, cum solida subinde doctrina coniungas, nec alienis TE in exteris, quas petis, regionibus, sententiis, erroribusque imbui, infici, contaminari, corrumpi patiaris. Ita habebit tam Patria Tua, quam Vniuersitas Nostra IN TE Virum, in quo gloriari possit. Patrem eapropter coelestem veneror, ut sua TE gratia confirmet, ab omni periculo defendat, & protegat, sospitemque & incolumem reducat. Vale, Praecellens Domine Magister, mihi que fauere perge. Scribes, Rostochii d. x. Maii Anno MDCCXXXIV.

Ædle

16.
17.
18.
19.
20.
22.
23.

Ædle och Hoeglærde
Herre,
Hr. ELIAS MASCO,

Ædel bœrd och ædelt wett,
Pryder præctigt PALLAS wänner,
De i namn och gang gør ett,
Æro Dygdens Swurna frænder.

De som Mæn på lærdas fælt,
Tumbla kæckt med lærda drottar,
Hurtigt, wittert, qwikt och snælt,
Åt al dyfter dumhet spottar.]

Lærda Alfter aflat fram,
Ur sitt snilletz wæna Qwicka,
Wiså, hwad, med idog hand
De ur Castals! Brunnar dricka.

Dætta alt min Ædle wæn,
Ni Herr MASCO hurtigt wisat;
Fœr Er Lærdom, ær I kænd;
Edra, wærck, Er nogsamf prisa.

Tretton resor tid på tid. (a)
Edra skriffter ær framgifna,
L 3 De

(a) Vid. Pensa Illius erudita Anni MDCCXXXII. MDCCXXXIII.
Dieb. xx. Februar., xi. Maji, xxi. April, xiiii. Octobr,
xxi. Octobr. MDCCXXXIV. iv. Maji, vi. Maji edita
Item varias Dissertationes ac Poëmata Typis mandata.

De med eld , med wett , med id,
Mogit æro sammanfkrifna,

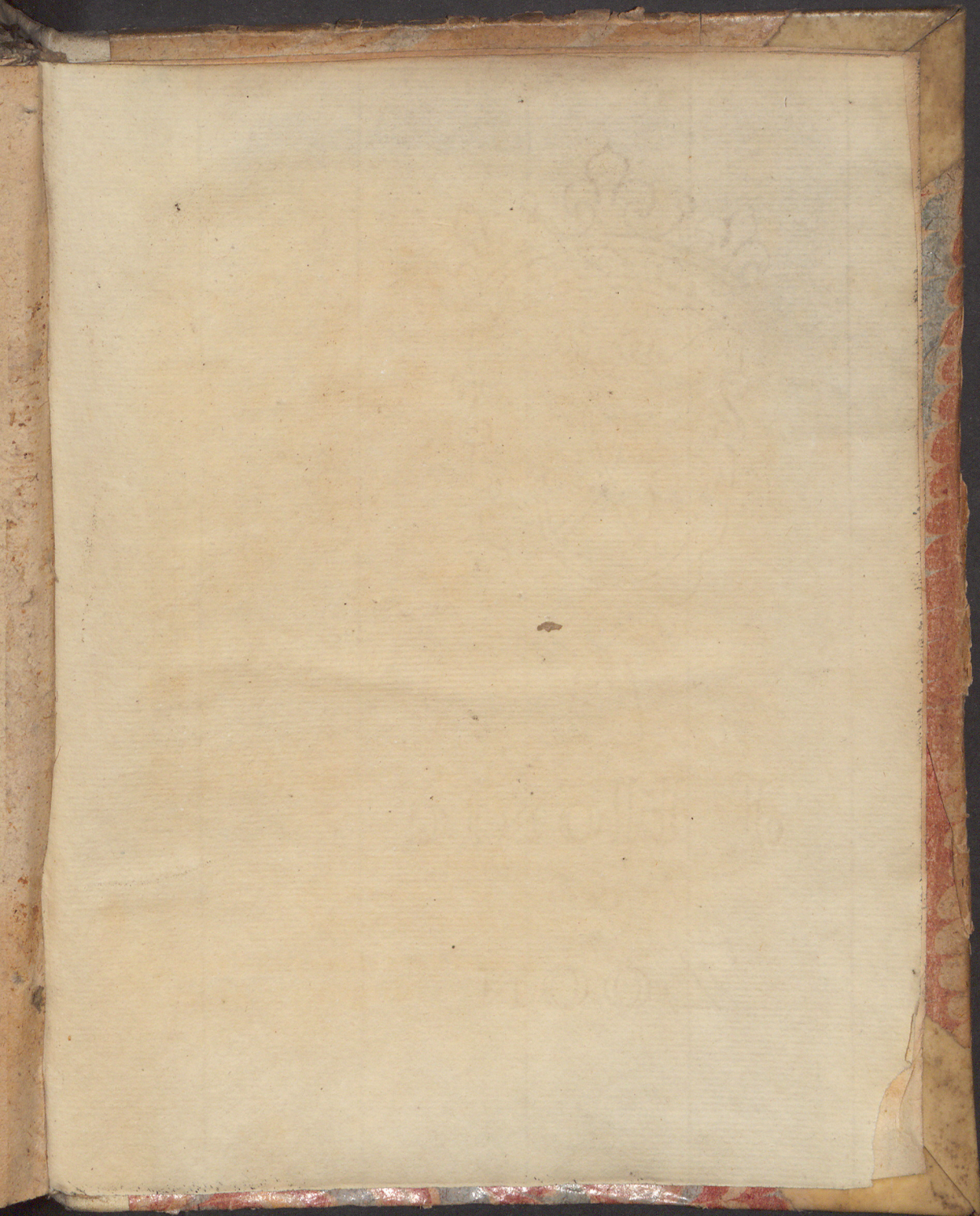
Den 'så wæl anlagd sin tid,
Skal wid Dygdens hâf ej glemmas:
Ewigt skal des flit och id,
Utaf alla hœgt berœmmas.

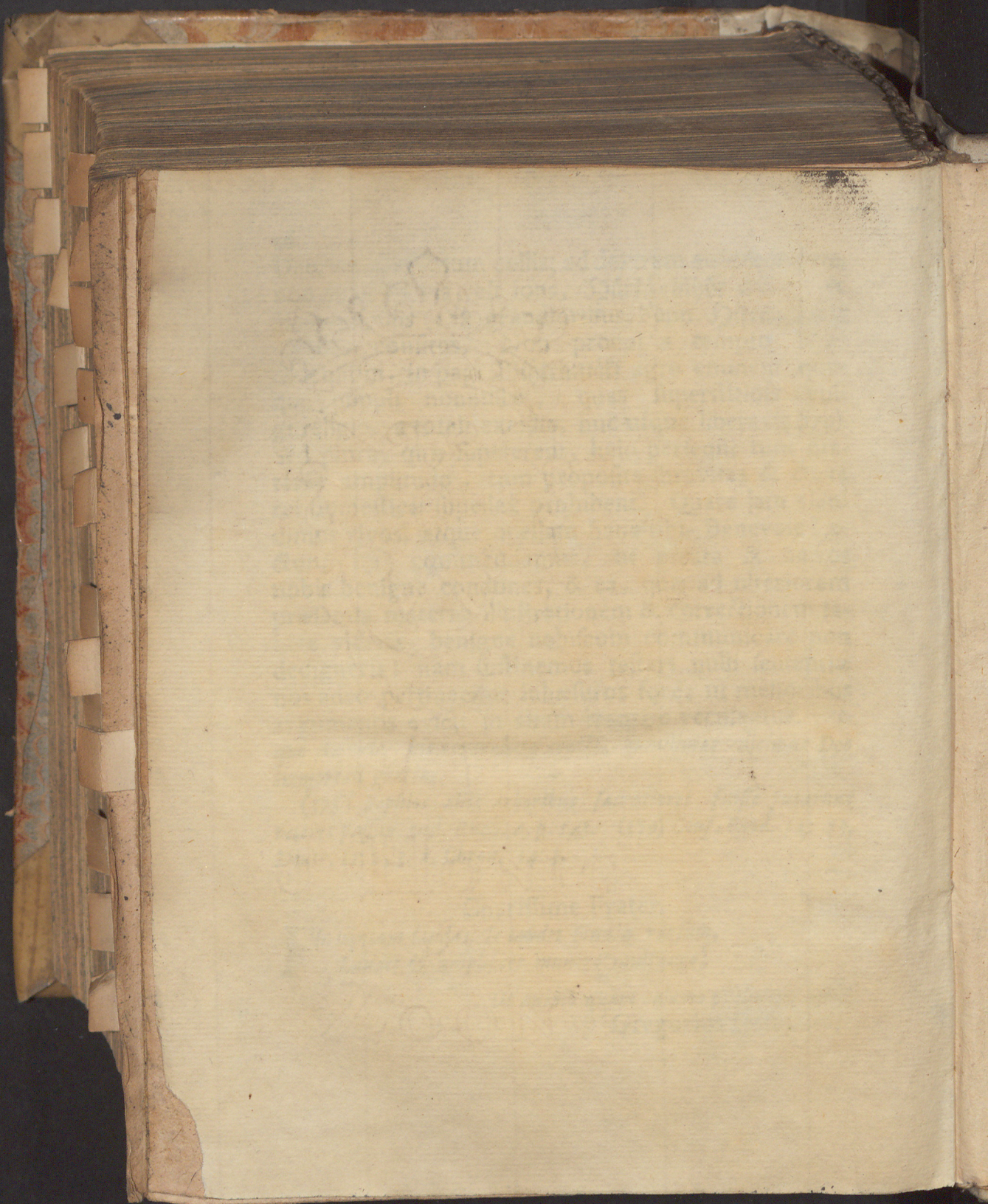

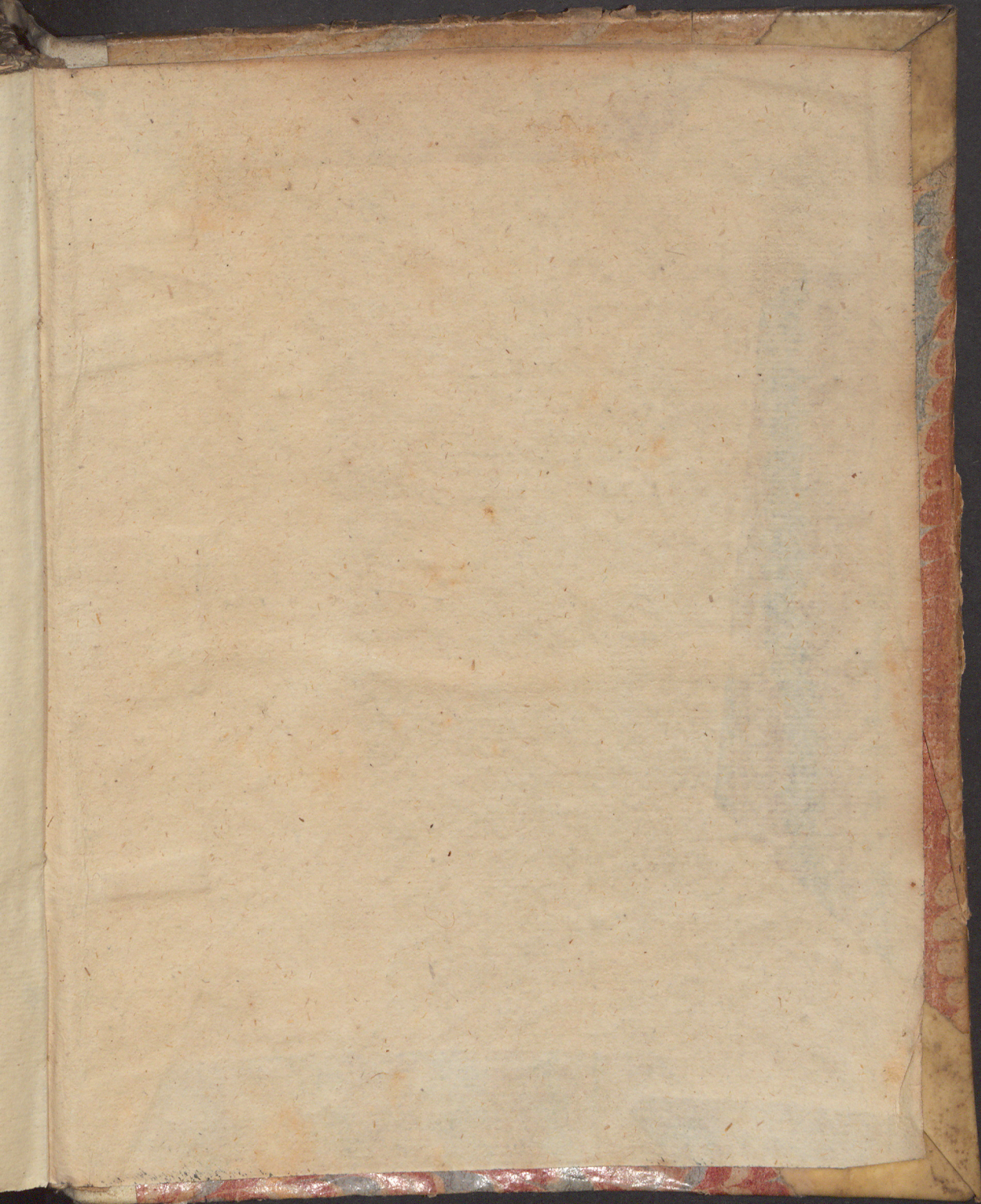
Ja APOLLO skal er wift,
Med sit riketz hâfwor Lœna,
Och Er lærda hieffa sidft,
Med en ewig lager krœna.

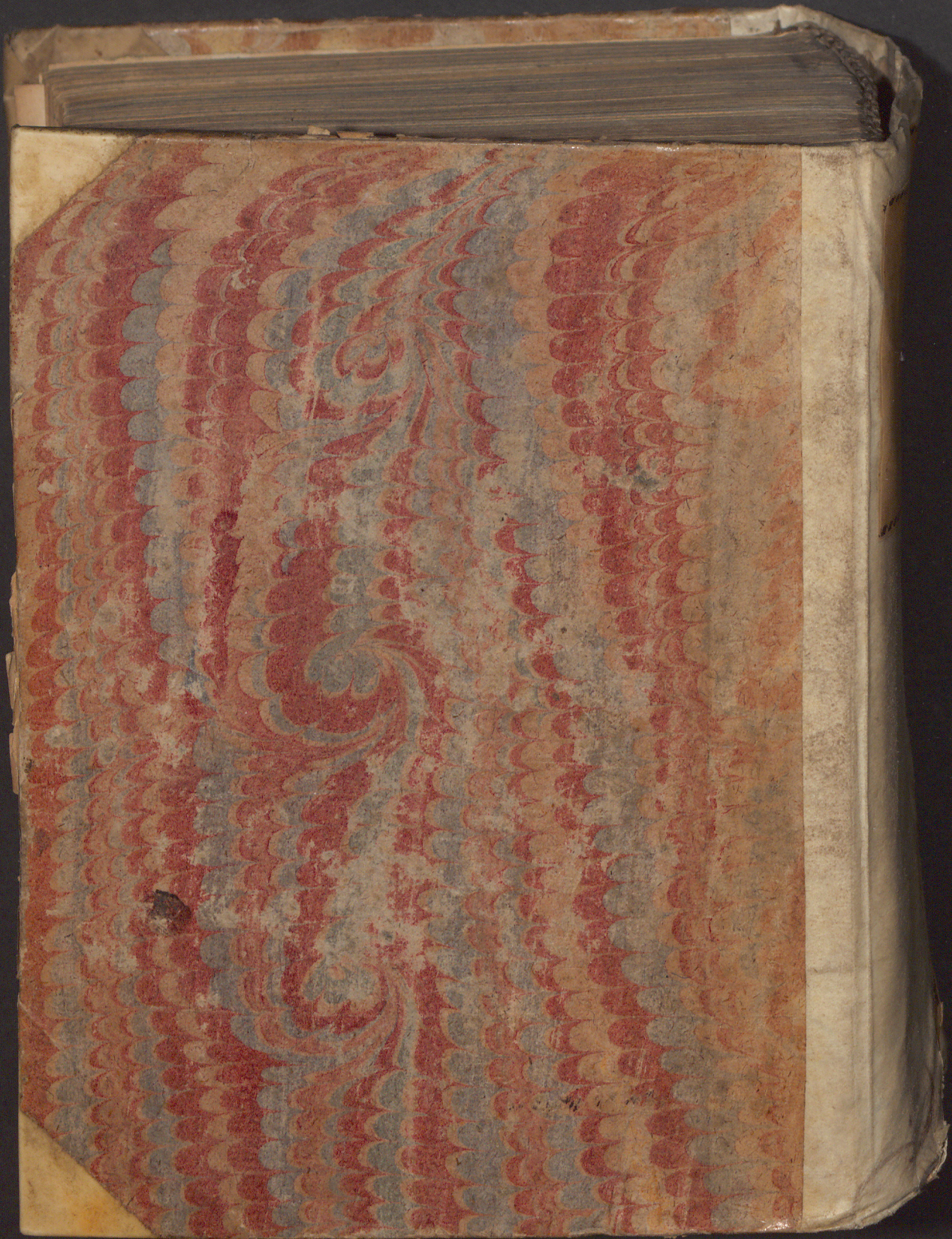
PRÆSES.

DE MONTE

neque mihi, quod ea repetierim, & subjun-
tio dari potest. Iudicium, sit penes Lectorem
T A N T U M.

varnade att han ingalunda måtte gå fram, utan hål-
han tyckte att det icke galt sig ei heller tog han det
är han vägen ända fram till öfverst uppå fullan
berget på den ändan smånningom är borttagen
han då se ätta små personer dantza i en ring,
Handen. Alla voro the uti sida fläder, svar-
är frivitt hængjande raft neder, varandes
nga. I det han ser nu, derpå, blir han ha-
et raslade i den lösa flappuren, och blef
mader, att han sportade blod, och lett
en i S. Maria foersaml. Herr Peter Stran-
g Herrans nattvard, och foertælde
ett dereffter dödde. Thetta har
instund berättadt, då han den
kan, foer en høg person i dett
så omstendel: har meddelt.
Concionat, ad Classsem Re-
giam Anno 1699. Msc.

Ubi nunc villa S. Johannis
loci puella quadam annis duodecim
S. J. vesperis sero hauriebat.
ejus dicebant se illam terrere non te-
loco sapere. Non multa dies post hoc
aquam a hoc loco portaret, ac illo m-
hominem quendam post portam cœmiterii
illa subito linteum a spectro rapit, existimans
qui antea sæpe illam deterrere comminabantur.
tibus illius ac aliis qui cum illa antea jocularum
bat, ut nunquam expavesceret. Qua de re omnes
expectabant Eodem statim nocte, hora secunda ter-
vocem audiebant (da mihi linteum meum, da mihi lin-
Statim vestimentum istud eo loco, quo filia illud se rapuisse
Quum vero abiverit, domi iterum illud retro po-
nunc ut antea, hora eadem, sine interventu clamabat
meum. Sæpius adhuc, nunc parentes ipsi, nunc domestici
id in locum suum reportabant, sed vanum. Denique filia ipsa
illum sequentibus tempore nocturno linteum secum ducit ac po-
pli unde ablata erat, vendit. Quum nunc rediret cum aliis domi-
gum videbat, merbo quodam ignoto unde, valde repressas, iner amicos

